Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — **Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—.** Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 19 **Sreda, 7. marca 1934** **Leto IX**

Ali je skrajšanje delovnika potrebno ali ne?

V Ameriki hočejo skrajšati delovnik na štiri dni v tednu

Nikjer na svetu se v vprašanju skrajšanja delovnega časa ne pojavljajo tako radikalna mnenja kakor v najbolj kapitalističnih Zedinjenih državah. Delavska strokovna organizacija je nedavno zahtevala šesturni delovni dan in petdnevni delovni teden. To bi bilo za prvo silo, je rekla takrat delavska organizacija.

Skrajšanje delovnega časa zagovarja tudi predsednik Roosevelt. Zedinjene države so izdale ogromne zneske za javna dela, pri katerih je zaposlenih okoli štiri milijone delavcev, ki so pa le začasno zaposleni. Kljub vsem tem ukrepom pa imajo v Zedinjenih državah še vedno 10 in pol milijona nezaposlenih. Z odpustitvijo iz dela začasno zaposlenih se bo povečalo število nezaposlenih na 15 milijonov oseb.

Te grozne številke delajo tudi ameriškim kapitalistom skrbi. Z ozirom na to veliko nevarnost sklicuje predsednik odbora za narodno obnovo, general Johnson, konferenco industrijcev v Washington, kjer jim bo predlagal

uvedbo štiridnevnega delovnega tedna.

Johnson meni, da bi s to uvedbo takoj zaposlili 5 milijonov nezaposlenih delavcev, s čemer bi naraslo število konsumentov in bi se s tem tudi znatno poživilo gospodarstvo.

Ta uvidevnost se v civilizirani Evropi doslej še ni nikjer pojavila. Evropsko gospodarstvo vodi prav nasprotno katastrofalno politiko. Z izgovarjanjem na krizo reducira nameščence in delavce, reducira plače, zaposlene pa skoraj dosledno izkorišča z nerazmerno dolgim delovnim časom. S to politiko dosega evropski kapitalizem dva ekstrema. Z zaposlenim delavstvom dosega izredno velike dobičke (sedaj v krizi!) na eni strani, kar omogoča kapitalizmu tudi visoko dovršena tehnika na drugi strani pa povečava število nezaposlenih ter ubija s tem konsum.

Taka gospodarska politika je avanturistična, ki mora vesti nekam v katastrofalni propad.

Iz tega dovolj važnega razloga, če že ni socialnega čuta in socialne pravičnosti,

mora svetovno gospodarstvo kreniti na povsem novo pot.

Tudi kapitalizem, države, morajo pričeti misliti na vso človeško družbo in opustiti nesrečno kapitalistično sebičnost. Moderna tehnizacija mora služiti vsemu človeštvu, gospodarstvo je problem pravične socialne družbe.

Iz današnjega kaosa ni drugega izhoda.

Živahne razprave v Narodni skupščini. V Narodni skupščini se vršijo že par dni podrobne razprave o proračunu, ki so mestoma zelo živahne. Zlasti obširno so razpravljali poslanci o proračunu prosvetnega, saobračajnega in notranjega ministrstva.

Komisija socialistične internacionale v Avstriji

Vodje socialistične internacionale ugotavljajo zverinstva avstrijske protirevolucije.

Strašno krvoprelitje na Dunaju in po vsej Avstriji, ki ga je povzročilo klerikalnofašistično izzivanje, je vznemirilo ves svet. Vznemirjenje je tem večje, ker je bilo opravičeno pričakovanje, da bo krščanskosocilna vlada modro izkoristila lojalno pomoč, ki so jo nudili socialni demokrati v svrho ureditve avstrijskih notranjih razmer in zlasti glede utrditve avstrijske neodvisnosti. Dogodil se je pa žalosten preokret. Iz Budimpešte in Rima naščuvana reakcija ni bila več sposobna za trezno politiko.

Pomoč in lojalno sodelovanje socialne demokracije je bila odklonjena na nečuven način,

ki nasprotuje najprimitivnejšim političnim metodam. Razvidno je, da je reakcija smatrala, da je prišla nje zgodovinska doba. Smatrala je za primerno, da se spusti v boj brez kompromisa, čeprav preteče mnogo krvi po vsej državi.

Neposredni povod je bila pariška stavka.

Avstrijska reakcija je namreč opazila, da imajo v Parizu težko politično krizo in da levičarski (meščanski) kartel razpada. Tedaj je mislila, je za Avstrijo najugodnejša prilika, če obračuna s socialnimi demokrati. V bodočih dneh pa se bomo videli, do kakšnih zmed je privedlo to krvoprelitje v vsej evropski politični konstelaciji, predvsem glede razmerja med državami v srednji Evropi in zlasti med državami v Podunavju.

Sence strahov že daleč preko avstrijskih mej širijo neprijetno vznemirjenje. Ne le, da je reakcija zatrla demokratski parlamentarizem in je dr. Dollfuss prišel do absolutne oblasti, mnogo strašnejše je, da so tudi v avstrijski soseščini države, v katerih si je osvojila oblast najbolj črna reakcija. Za mir v Evropi ni tako nevarna niti priključitev Avstrije Hitlerjevi Nemčiji, kakor

povampirjena črno-rumena kontrarevolucija,

ki so ji dali avstrijski krščanski socialci svoj blagoslov. Avstrija v sedanjem stadiju je potuhnjen vulkan v velikem evropskem morju, ki vsak dan lahko izbruhne in zaneti novo strašno vojno. Restavracija Habsburžanov in blok katoliškofašističnih držav, Italije, Avstrije in Madžarske, sta dve tako važni vprašanji svetovne mednarodne politike, da ta brez trenja ne more mimo njiju.

Fašizem v srednji Evropi je na pohodu k svojemu triumfu. In treba je nekaj ukreniti proti tej nevarnosti.

V ta namen je socialistična internacionala sklenila, da priredi v Avstriji anketo ter ugotovi zverinstva, ki jih je tam izvršila hajmverovska in krščanskosocialna strahovlada nad socialističnim gibanjem. Nje visoki moralni prestiž v mednarodnem političnem življenju ji omogoča to pravico, ker so se socialisti Francije, Belgije, Čehoslovaške, Poljske in Švice tudi prej vmešavali v notranje razmere Avstrije. Zlasti so socialisti podpirali Avstrijo v Društvu narodov, glede na nje finančno neodvisnost. Sedaj pridejo v Avstrijo, da preiščejo, na kakšen način je bil zadavljen najmogočnejši faktor miru v tej nesrečni deželi klerikalnofašistične strahovlade.

S tem namenom so prišli v Avstrijo sodrugi poslanec **Jean Longuet** (vnuk Karla Marxa) iz Pariza, vseučiliščni profesor **de Broucquere,** član belgijskega senata ter član angleške spodnje zbornice **Dalton.** Njim se še pridruži delegat socialnodemokratične stranke v **Švici.**

Sodrug Longuet se je pred odhodom posvetoval z avstrijskim sodrugom Austerlitzom ter s francoskim zunanjim ministrom Barthouom. Anketa bo imela napol uradni značaj, ker so na razvoju v Avstriji interesirane tudi druge države.

V Dollfussovi vladi je zaradi nameravane ankete nastala prava

konsternacija.

Obisk sodrugov je gotovo režimu silno neprijeten, ker je sodrug Longuet izjavil, da bo poizkušal na svojo roko raziskati, kako je prišlo do upora in kako je bil upor zadušen. Za avstrijsko vlado je silno neprijetno, da ni mogla tem sodrugom zabraniti prihoda v Avstrijo, zlasti ne, ker so ugledni politiki in ker je socialistični tisk mnogo pisal o divjaštvu režima, o obstreljevanju hiš, v katerih sploh ni bilo »upornikov« in o tem, da je tiral žene in otroke pred delavske puške, da bi se delavci ne mogli braniti. Režimu socialistična anketa ni všeč, toda pomagati si ne more, pokoriti se mora, ker bi sicer vse obtožbe proti režimu obveljale.

Uverjeni smo, da bo s posredovanjem naših sodrugov prišla na dan vsa resnica, ki bo svetu pokazala, s kakšnimi strašnimi metodami se klerofašizem v Avstriji bori proti socialni demokraciji! Važna je pa ta misija tudi mednarodnopolitično,

važna v borbi za mir,

ker bo znatno otežkočila in morda tudi preprečila italijansko-srednjeevropsko zaroto proti miru in sporazumu med narodi.

Tragedija Avstrije

Mnenje Angleža o Avstriji.

Londonski tednik »Time and Tide« piše o Avstriji:

»Vsakdo ve, da je hajmver deloma korumpirana po vplivu nacionalnih socialistov (fašistov) ali pa je vsaj bila. Starhemberg sam je svojedobno ponujal »pogoje« Hitlerju. Štajerska hajmver je bil pred nekaj meseci javno nacionalnosocialistična. Starhemberg, ki ga danes v Nemčiji sovražijo, se je nekoč udeležil Hitlerjevega puča v Monakovem. Major Fey je lojalen napram Dollfussu in za neodvisno Avstrijo ter je danes gotovo močan mož. Toda mnogi opazovalci pričakujejo nekako borbo na dve fronti, ki utegne biti prav tako konfuzna kakor je vse konfuzno v Avstriji, najprej med Feyem in Starhembergom za oblast v hajmveru in potem boj med hajmverom in nacionalnimi socialisti. In smetano teh konfuzij bodo posrebali nacionalni socialisti.«

Francoska reakcija korumpirana

V Franciji se je kolo obrnilo.

Še pred par dnevi je v zvezi s finančnim škandalom Staviskega reakcijonarno časopisje vseh dežel in vseh struj, pri nas v prvi vrsti klerikalni »Slovenec«, lomilo kopje za francoske desničarske političarje in njihove fašistične bojevnike, ki da se o svoji visoko stoječi poštenosti boré proti hidri korupcije, ki so jo v Franciji uvedle framazonske, svobodomiselne in pseudosocijalistične vlade. Nahujskali so svoje fašistične formacije in nerazsodno ljudsko maso, ki je dovzetna za vsa mogoča radikalna gesla, da je šla na ulico demonstrirati proti obstoječemu demokratičnemu režimu, za odpravo parlamenta, za uvedbo avtoritativnega režima »Železne roke« in celo za odpravo republike in uvedbo monarhije. Po pariških ulicah je tekla kri, ki jo imajo na vesti ti neodgovorni hujskači katoliške akcije, ki so menili, da je prišel njihov čas, da udarijo po demokraciji. Pri tem so pa krepko udarili sami sebe po zobeh. Škandal, s katerim so hoteli diskreditirati levičarski režim, se je v teku preiskave izkazal kot njihovo delo. Ravno ta, toliko osovražena demokracija, je omogočila, da se bo ta škandal, ki ga je skušala desnica politično izkoristiti, obenem pa zaviti v neprodirno kopreno, končno popolnoma razkril. Zloglasni policijski prefekt Chiappe, ki se je tako prędrzno ustavljal odstavitvi in za katerega so fašisti vprizorili krvave demonstracije, je po odkritju Staviskijeve čekovne knjižice, kot Staviskijev pajdaš, sam silno kompromitiran. Svojega podrejenega uradnika Bonnyja, ki je vedel za manipulacije Staviskega, je suspendiral, da mu je s tem onemogočil nadaljnje zasledovanje. Tudi umor preiskovalnega sodnika Princeja je delo politične policijske mafije. V najdeni čekovni knjižici Staviskega se nahajajo imena odličnih desničarskih politikov Tardieujeve okolice, ki so prejeli milijonske podkupnine. Francoski socijalni demokrati niso v tej aferi niti najmanj prizadeti.

Avstrijski zapori se polnijo

Preko 1400 socialnih demokratov se nahaja v zaporih dunajskega deželnega sodišča,

kjer čakajo nadaljne usode. V petek, 2. t. m., je bilo prevedenih tja iz raznih policijskih zaporov tudi 20 voditeljev stranke, med drugimi dunajski župan dr. Seitz, general Körner, Mayer in Schneller, ravnatelj velenakupne zadruge delavskih konzumnih društev (Göc) Franc Hesky, predsednik sindikata živilskih delavcev Štefan Huppert in tajnik Julius Zipper ter predsednik zveze železničarjev König, ki ga imajo Heimwehrovci posebno v želodcu, ker je odkril znano hirtenberško afero. Vlada namerava vse obtožiti veleizdaje, češ, da so v naprej vedeli za nameravano vstajo. Zlasti jim zamerijo, da so še pravočasno rešili del strankinega premoženja in ga deponirali v Švici in Belgiji.

Krščanskosocialni komisar dunajske občine Schmitz je odpovedal v mestnih hišah stanovanja vsem strankam, ki so osumljene, da so pripadale ali pa simpatizirale s socialisti. Ali je to krščansko ali socialno?

Sodrug Herman Wendel — 50letnik

Te dni je doživel naš veliki prijatelj, nemški pisatelj, sodrug Herman Wendel v Parizu svojo 50 letnico.

Mi sicer nimamo navade poveličevati zaslužne može, ko se postarajo, kakor delajo to dan na dan meščanske listi pred zaslužnimi in še večkrat pred nezaslužnimi imeni.

Sodrug Herman Wendel pa je med našimi znanci in prijatelji tako odlična izjema, da se moramo spomniti ob njegovi petdesetletnici dejstev, ki ga tako visoko dvigajo nad vse druge kulturne delavce.

Herman Wendel je odločen in prepričan socialni demokrat in v smislu tega programa tudi vedno dela. On je po rojstvu Nemec iz francoskega Metza, a živel je največ časa v nemškem mestu Frankfurtu ob Meni. Že pred 27 leti je bil izvoljen na listi socialdemokratične stranke Nemčije v berlinski parlament. Kot poslanec je deloval praktično za zbližanje narodov s tem, da je zagovarjal prijateljstvo in sodelovanje Nemčije s Francijo. Še v poletju l. 1914 je zaklical z govorniške tribune v Reichstagu »Živela Francija, živel nemški in francoski narod!«

Velik prijatelj Jugoslovanov.

Nas jugoslovanske socialiste pa zanima sodrug Herman Wendel, pred vsem tudi radi tega, ker se je z vsem svojim notranjim ognjem, energijo in ljubeznijo posvetil študiju Balkana in napisal celo vrsto krasnih študij o življenju, zgodovini in kulturi Jugoslovanov. Po celi Evropi je znana zlasti njegova knjiga »Borba Jugoslovanov za svobodo in edinstvo«. Krasno opisuje v svojih knjigah tudi naše ožje slovenske kraje, čudovito opeva Jadransko morje, Črnogorske gore, južno Srbijo in vsa naša mesta. Vsled svojih temeljitih študij naše zgodovine, kulture in neštetih njegovih spisov v inozemskih, nemških in francoskih listih in revijah o Jugoslaviji, je bil imenovan tudi za častnega doktorja beograjske univerze in člana raznih znanstvenih in umetniških jugoslovanskih institucij.

Herman Wendel je posebno tudi med svetovno vojno stalno posvečal svojo pozornost osvobodilnim bojem Jugoslovanov in so njegovi članki naravnost vzpodbudno vplivali na jugoslovanske borce na solunski fronti.

Naravno, da je bil sodrug Herman Wendel vsa leta tudi v najožjih stikih

z jugoslovansko socialno demokracijo,

katere razvoj je pazno sledil tudi po 6. januarju 1929 in o naših prilikah ponovno pisal v nemške in češke liste. S. Wendel je stalen sotrudnik češkega vladnega dnevnika »Prager Presse« v Pragi, kjer pogosto poroča o slovenski in srbohrvatski književnosti. Wendel je odločen propovednik svobode in edinstva Jugoslovanov in je vsled tega pred kratkim tudi navdušeno pozdravil sklep Balkanskega pakta.

Ob preganjanju nemške socialne demokracije je moral tudi Herman Wendel zapustiti Frankfurt in se je preselil v Pariz, kjer pa z isto nezlomljivo energijo nadaljuje svoje delo. Napisal je tudi odlične knjige z nemške in francoske kulture. Sodrugom priporočamo čitanje Wendelovih knjig, ki se dobivajo tudi po naših knjižnicah, a sodrugu Wendlu želimo, da ostane še dolgo, dolgo v najožjem stiku z našim delom in življenjem.

— — —

Čuvajte se pred provokaterji

V današnjem težkem položaju in duhovni nestrpnosti bi naši nasprotniki jako radi videli, da bi naše organizacije kaj ukrenile, kar bi izzvalo njih razpust. Da bi uspeli v tej taktiki, se mešajo agenti naših nasprotnikov med naše članstvo ter prihajajo deloma tudi v naše organizacije. In, če se še tako prikrivajo, jih je mogoče kaj naglo demaskirati. Njih posel je dvojen: izmišljujejo si obrekovanja in sistematično mečejo blato na vse uglednejše zaupnike našega gibanja, in na drugi strani svetujejo predvsem mlajšim članom, da stavijo silno radikalne predloge ali jih stavijo tudi sami. Cilj tega obrekovanja in vpadanja s predlogi je, da se pričnо v organizaciji nesoglasja in prepiri, slabljenje njene bojne moči in izzivanje. Dogaja se celo, da včasih nasede taki taktiki tudi lahkoveren pošten sodrug ter postane sredstvo v rokah nasprotniških agentov-provokaterjev.

V težkih časih sta previdnost in solidarnost dve najpotrebnejši stvari.

Sodrugi naj bodo jako energični in nepopustljivi napram agentom-provokaterjem.

Kdorkoli prične z obrekovanji o našem gibanju in njega zaupnikih, ga je treba javno pozvati pred forume organizacij, da svoje obrekovanje dokaže. Lahkoverne prijatelje boste takoj prepričali o krivici in jih pridobili, agent se bo pa izkušal ogniti odgovoru. Napram agentom se ne sme imeti pardona. Agente je treba brezpogojno vreči iz organizacij. Agenti so gnojni tur, ki hoče kužiti zdravi organizem našega gibanja.

Prav dobro poznamo vso organizirano tolpo, ki se je deloma že vtepla v naše gibanje ter pričela s svojim zastrupljevalnim delom. Da naše organizacije niso še odločno nastopile proti njim, je vzrok samo to, ker nismo hoteli, da bi kak naiven delavec ne mislil, da naše postopanje ni pravo, kar bi pomenilo zanj moralni občutek. Zaradi tega objavljamo že vnaprej ta opomin z željo, da se pošteni ljudje otresejo agentov. In z agenti pa bo obračun odločen in nepopustljiv.

»R. N.«, B.

Žena v državni službi

Med proračunsko debato v Narodni skupščini se je finančni minister dotaknil tudi vprašanja žene v državni službi. Vlada se bavi z namero, odpustiti iz službe ono žensko osebje, katerega možje so tudi v službi, pa tudi osebe, ki jih je več iz ene družine v državni službi. S tem hočejo odpreti nova mesta za naš izšolani proletarijat, katerih je nad 5000. Ostalemu brezposelnemu proletarijatu, katerega je mnogo, mnogo več, ne posveča nihče toliko pažnje in njih usoda očividno nobenega tako zelo ne skrbi. Proletarijat stoji na stališču, da se ne sme zvračati krivdo na današnji brezposelnosti na žensko delo. Brezposelnost v vseh poklicih spremlja naš preživeli kapitalistični gospodarski in družabni red. Prav gotovo pa zadeva žensko v isti meri kot moškega in zato ne gre, da bi zasilno krpali kapitalistično barko, v katero teče voda z vseh strani, s pomožnimi sredstvi, ki gredo na račun ženskega dela, saj je delovna in poklicna ženska samo posledica moške brezposelnosti oziroma splošnega obubožanja, ne pa obratno. Borba proti ženi v poklicu izhaja iz fašističnih držav, kajti fašizmu, ki je zadnji napor kapitalizma za obstoj, narekuje rešitev kapitalističnega gospodarstva tudi borbo proti poklicni ženi, samo da potolaži nezadovoljnost širokih množic, da zakrije prave vzroke vedno hujše bede. Zato je borba proti poklicni in delovni ženi samo metanje peska v oči. Zavoženo svetovno gospodarstvo potrebuje bolj korenitih izprememb kakor odstranitve žen iz poklicev. Delo vseh žen, tudi poročenih, še bo za dolgo časa potrebno človeštvu, kajti za sedaj še ni nikjer nadprodukcije, kakor to mnogi mislijo, ne v duhovnih in ne v svetnih dobrinah. Res je, da stroji v vedno večji množini nadomeščajo delo človeških rok, tako da je na mnogih krajih nakopičenega še preveč blaga. Toda dobrin ni preveč, samo nepravilno so razdeljene. V resnici bi jih bilo treba še tisočkrat več, da bi se vsi ljudje izobrazili, nasitili, oblekli, obuli, da bi vsi imeli one tisočere stvari, katere imajo danes samo nekateri. Kadar bodo vsi ljudje telesno in duševno z vsem preskrbljeni, bomo šele lahko govorili o resnični, absolutni nadprodukciji. Za sedaj pa tega še ni, zato je naloga odločujočih činiteljev vsega sveta, poiskati pota, po katerih bomo prišli do tega, da bodo vsi deležni vseh zunanjih in notranjih dobrin. Kadar bo to doseženo, kadar bo človeštvo enakomerno z vsem preskrbljeno, takrat bo šele morda potrebno, da dela samo del človeštva, in takrat se bodo morda poročene žene šele umaknile s poklicev. Toda ta umik bodo morali pripravljati dalekosežni gospodarski načrti, ki bodo morali med drugim gledati tudi na to, da se bodo umaknile poročene žene z vseh poklicev istočasno, kajti če rinejo moški žensko samo iz inteligenčnih poklicev, ko mora na drugi delavka v tovarni in kmetica na polju delati tudi po poroki bolj kot prej, diši to precej po nevoščljivosti.

-ova.

Minister dr. Beneš o beguncih

Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš je podal te dni angleškemu časopisu »Morning Post« daljšo izjavo o političnem položaju z ozirom na nastopivšo strahovlado v Avstriji.

Med drugim je dr. Beneš izjavil, da je po njegovem mnenju obnova avstrijske monarhije izključena in ravno tako ogroža Avstrijo samo gospodarsko sodelovanje z Madžarsko in Italijo, če bi s tem hoteli udariti Jugoslavijo in Čehoslovaško. V Čehoslovaški fašizem ne more pognati korenin. Nato je prešel dr. Beneš na vprašanje političnih beguncev in rekel sledeče:

»Po mojem mnenju politični begunci iz Nemčije, Avstrije in Poljske, ki živijo sedaj v Čehoslovaški, ne bodo neugodno vplivali v državi. Mi smatramo za vprašanje svoje časti, nuditi političnim beguncem zatočišče. Bil sem sam skozi 4 leta politični begunec in vem, kaj pomeni za te nesrečneže varno pribežališče. V kolikor se naši gosti ne bodo udeleževali našega političnega življenja in se bodo obnašali v mejah mednarodnega zakona, lahko ostanejo v državi.«

Wallischev izdajalec ustreljen?

Češki listi poročajo pod naslovom Koloman Wallisch maščevan:

»Kot smo že poročali, je padel vodja junaškega boja delavcev v Brucku, Koloman Wallisch, v roke krvniku vsled izdaje nekega železničarja-heimwehrovca. Razburjenje nad usmrtitvijo Wallischa med ljudstvom ni bilo nič manjše kot ogorčenje nad izdajalcem, ki je prejel za svoj sramotni čin plačilo 5000 šilingov.

Sedaj prihaja z gornjega Štajerskega vest, da so našli Wallischevega izdajalca mrtvega. Bil je ustreljen od doslej neznanih storilcev. Uradi, ki zadevo mrzlično preiskujejo, strogo molče o tem umoru in so tisku prepovedali pisati o tem dejanju maščevanja.

Wallisch je bil Nemec iz Madžarske Sedmograške. Ko je bil lansko jesen poklican od stranke v Graz, je delavcem obljubil: »V najtežjih urah bom z Vami.« Svoji obljubi je ostal zvest. Žalost delavstva nad njegovo smrtjo je nepopisna.

V Brucku in okolici je bilo aretiranih po uradnih vesteh 700 socialnih demokratov.«

Koliko je resnice na tej vesti čeških listov, ne moremo kontrolirati. Po drugi verziji je baje izdal Wallischa nek šofer, in to svojo vest sporočil v bližini stoječemu železničarju.

Število žrtev zadnje avstrijske revolucije

je, kolikor se je dosedaj uradno ugotovilo in kakor poroča dunajska »Reichspost«, naslednje: pri eksekutivi 104 mrtvi in 309 ranjenih. Na strani delavstva 193 mrtvih (med temi 21 žensk in dva otroka) in 802 ranjena (med temi 79 žensk in 12 otrok). Po mnenju neuradnih krogov so izgube mnogo večje.

Tone Maček: 50

Slučaj Kumberger

»Predno prideš v jamo, se bo že skadilo,« ga je bodril Janez. »Saj še meni ni dosti, čeprav nisem sinoči skoraj nič spal.«

K sreči je imel France ta večer lep »švindel«, lahko delo, da se mu ni bilo treba pretegniti. Dodeljen je bil zopet svoji stari, Kurentovi tovarišiji in naneslo je, da ta večer niti treh gar niso naložili. France se je bil že med potjo čisto streznil in dodobra razgibal. Hladna zračna struja pod šahtom mu je kaj dobro déla. Lesá jim ta večer ni bilo treba spravljati. Med potjo so v rovu došli starega rudniškega minerja Krašeka, ki je nesel na hrbtu svojo krošnjo z dinamitom.

»Srečno! Krašek. Kam pa?« ga je pozdravil Kurent.

»A, ti si! Dobro srečo! Na tvojo etažo grem. Na več odkopih se je pojavilo trdo ostenje in so na popoldanskem šihtu morali vrtati. Sedaj grem, da zabašem.«

»Da bi le predolgo ne trajalo.«

»No, jaz se ne bom tako dolgo mudil. Samo, če bo ventilacija kaj prida.«

»Zadržek je pač. Da bi le kaj prida vrglo.«

Prišedši na mesto, so se slekli in obesili svoje cunje blizu lestve, ki je vodila v zgornjo etažo. Šli so na odkop, da si ogledajo položaj. Ostenje je bilo res kakor iz cementa. Ostri kopač je kar odskakoval. Pri tleh so bile izvrtane v gotovih presledkih, skoraj meter globoke luknje.

Krašek je snel svojo leseno krošnjo, slekel suknjo in pokleknil na tla k prvi luknji. Z dolgo žličico je še enkrat dodobra luknjo izčistil, nato pa je vzel iz svoje krošnje par cilindrastih svalkov rdečega dinamita, pritrdil je nanj električno zažigalno žico in ga je oprezno vtaknil v luknjo. Zatem je porinil v luknjo nekaj volne, malo ilovice, ostali del luknje je pa zaphal s premogovimi drobci. Ko je bila luknja nabasana, je molela iz nje več metrov dolga zažigalna žica. Pri drugi in tretji luknji je opravil isto.

»Alo fantje, zdaj pa gremo!« je zaklical, ko je bil gotov. Kurent in Janez sta pobrala orodje in odšla. France, ki je medtem napolnil gare s premogom, ki je preostal na odkopu še od prejšnjega šihta, je iste pognal ven in jih je rinil proti zbiralnemu šahtu.

Krašek je vzel vse tri konce zažigalne žice in jih je potegnil za seboj v rov do ovinka. Tu jih je zvezal in pristavil k žici električni aparat, ki ga je sprožil in jadrno zbežal po rovu. Za pol minute se je slišal zamolkli vzriv, zemlja se je stresla, ostenja so gluho zabobnela, v tramovju je zaškripalo in s stropov se je tu in tam vsipalo. Krašek je še počakal nekaj minut, potem pa je oprezno šel gledati, kak učinek je napravilo razstrelivo. Aparat je stal na svojem mestu v redu. Na odkopu je ležala v ozadju cela gora odvaljenega premoga. Tudi ostenje je bilo močno zrahljano in so tu in tam še vedno odpadale in se luščile manjše plasti. Vse tri mine so eksplodirale. Krašek je svoje delo opravil. Potegnil je svoje žice izpod ruševin in jih zvil v kolobar, zadel je zopet svojo krošnjo z dinamitom na rame, vzel električni aparat in je šel na ostale odkope, da tudi na njih opravi isto delo.

Na odkopu je eksplozija povzročila gost dim, da se je zdelo, da bi ga bil lahko rezal. Počasi se je širil po rovu in silil h kašlju. Zdelo se je, da hoče za vedno obležati v tem predelu, ker ni bilo sile, ki bi ga pognala naprej. Ležal je nepremično še celo uro po izvršenem razstreljevanju, tako, da je bilo popolnoma onemogočeno, podati se na odkop.

»Nič ne pomaga,« je dejal Kurent, »moramo pač potrpeti, da se razkadi. Kdo bi pa lazil v to dimnico.«

»Kaj pa, ko bi šli kam po ročni ventilator?« je menil Janez.

(Dalje prihodnjič.)

Doma in po svetu

Naši krščanski socialci ne vedo več, kaj so, niti, kaj naj bodo. — Za volitve v Delavsko zbornico so naši krščanski socialci pod vodstvom JSZ (Jugoslov. Strok. Zveze) pozvali s posebno okrožnico vso katoliško javnost in vse farovže, naj podpro njihovo akcijo, da se izločijo iz Delavske zbornice marksisti in da zavladajo v njej belo-plavi. Stvar se jim je temeljito ponesrečila. Njim pripadajoče delavstvo je kasneje obsodilo početje krščansko-socialne centrale v Ljubljani s tem, da je v mnogih krajih pri volitvah obratnih zaupnikov glasovalo za skupno listo z marksističnim delavstvom. Po znanih junaštvih krščanskih socialcev v Avstriji se delavstvo še bolj sprašuje, čemu naj še sledi kršč. socialcem, ki imajo sicer lepe besede, proti delavstvu pa nastopijo v odločilnem trenutku s še večjo brutalnostjo nego fašisti. In »Del. Pravica« je končno pogruntala, da je v zadnji številki podpisala jeseniškega kovinarja, ki pravi, da so vsega slabega na svetu krivi socialdemokrati in — klerikalci. Gospodje hočejo v zadregi zatajiti svoj klerikalizem, ki so ga manifestirali še pri zadnjih volitvah v Del. zbornico, in obenem spraviti v skupno fronto s klerikalci še socialiste, kakor da ne ve že vsak otrok, da je bil klerikalizem napram socialističnemu delavstvu vedno nasprotnik nikdar prijatelj (posamezna sodelovanja v občinah spadajo v posebno poglavje). Otročje in neumno je, kako se uredništvo »Del. Pravice« otepa klerikalizma, ko ga je še nedavno v praksi izvajalo in ko prav v isti številki poziva rudarsko mladino v Zagorju, naj daruje za popravo — cerkvene strehe. Na 3. strani lista proti klerikalcem in socialistom, na 4. strani istega lista pa poziv, naj brezposelni mladi rudarji skrbé za cerkveno streho! Na 1. strani iste številke se obregajo ob »Slovenca«, od istega »Slovenca« pa odlični sotrudniki pišejo tudi v »Del. Pravico«! Saj boste s tako čudno igro popolnoma zmešali svoje lastne ljudi, ki pri najboljši pameti ne vedo več, kaj ste, ker v vsaki številki svojega lista menjate barvo in politiko.

Beograd je dobil Radičevo cesto. Mestni svet beograjski je sklenil, eno izmed novih cest imenovati po hrvaškem politiku Štefanu Radiču.

Podržavljenje strokovnih organizacij v Avstriji. Dollfussova vlada pripravlja zakon, po katerem se bo uredilo vprašanje strokovnih organizacij v smislu enotne, podržavljene strokovne zveze za vso Avstrijo, ki bi v bodoči stanovski državni zbor poslala gotovo število zastopnikov. Organizacija nove državne strokovne zveze bo poverjena krščansko-socialnim strokovničarjem. Vladni listi sedaj vabijo s sladkimi besedami socialnodemokratsko delavstvo, ki ga je bilo preko 700.000 strokovno organiziranega in kateremu so razbili organizacije in zaplenili njih premoženje, naj bi se oklenilo nove državne organizacije. Vedo pač, da brez članstva ni organizacije.

Avstrijsko delavstvo ne bo pozabilo svojih umorjenih voditeljev. Na centralnem pokopališču v Grazu se je v petek, dne 23. februarja zbrala ob grobu sodr. Stanek, [illegible] ogromna množica delavstva, ki je s petjem »Internacionale« manifestirala za svojega sodruga. Zadnje besede s. Staneka pod vešali so bile »Kakor vi danes obešate, tako boste tudi vi viseli.« —

Shawovi »angelji miru«. Angleški pisatelj Shaw je imel predavanje v radiju. Govoril je o različnih problemih in tudi o vojni. Vojno, pravi Shaw, se da pobiti samo s tem, če se jo smeši. Veliki satirik je izrekel veliko priznanje bombnim letalom, ki mečejo bombe s strupenimi plini ter je je nazval »angelje miru«, ker je prepričan, da bo to strašno orožje navsezadnje vojno najbolj osmešilo.

NENADKRILJIVA KAKOVOST! Kathreiner Kneippova sladna kava se izdeluje izključno iz najboljših surovin po navodilu župnika Kneipp-a.

Vsem, ki hočejo v Prago na delavsko olimpiado!

V 3. štev. »Svobode« smo objavili ves program III. čehoslovaške delavske olimpiade v Pragi. Olimpiado priredi čehoslovaška delavska telovadna zveza, ki šteje 140.000 članov. Po informacijah, ki smo jih medtem prejeli iz Prage in drugod, bo polovična vožnja po jugoslovanskih in čehoslovaških železnicah. Potni stroški bi bili naslednji: iz Ljubljane čez Jesenice v Prago z brzovlakom Din 860.— tja in nazaj, s potniškim pa Din 616.—. Po tej progi bi bilo treba vsaj enkrat (v Salzburgu) prestopiti. Iz Ljubljane čez Maribor, Horni Dvorište bi stala vožnja tja in nazaj z brzovlakom Din 856.—, s potniškim Din 620. Tranzitni vizum čez Avstrijo tja in nazaj stane Din 36.—, čehoslovaškega vizuma ni treba; naš potni list (nov) pa stane Din 107.—. Olimpijski prispevek stane Din 45, z njim se dobi: polovična vožnja po Češki, brezplačno stanovanje na skupnem prenočišču, znižana vožnja po praškem tramvaju, brezplačna vstopnina za olimpijske prireditve, brošura z načrtom in opisom Prage in vseh olimpijskih prireditev. Kosilo ali večerja stane v Pragi v restavraciji 5 do 6 Kč (1 Kč = 1,90 Din), v drugih kuhinjah 3 Kč. Na samem olimpijskem prostoru bo posebna velika in zelo cenena kuhinja. Celokupni stroški za enotedenski izlet bi znašali torej za one, ki bi potovali z brzovlakom, okrog Din 1.100.—, s potniškim pa Din 800.—. Kdor ne potrebuje novega potnega lista, se mu znižajo stroški za Din 100.—. Kdor bi hotel stanovati v Pragi v hotelu, stane prenočišče s celodnevno prehrano v dobrem hotelu okrog 40 Kč, prenočišče Kč 20 dnevno.

Če nas bo prišlo lepo število, nam obetajo sodrugi iz Prage še **posebne ugodnosti.** Zato nas prosijo, da kmalu javimo število udeležencev. Mi pa prosimo radi tega vse sodrugi in sodružice, ki mislijo iti v Prago, da **nam čim prej sporoče svoje naslove, najkasneje pa do 13. t. m.!** Ta prijava še ni obvezna, potrebujemo jo zato, da si bomo pravočasno poskrbeli vse mogoče ugodnosti. Bodite prepričani, da nas bodo sodrugi v Pragi najgostoljubneje sprejeli, kakor nam piše tajnik olimpijskega odbora s. Silaba: »Zagotavljamo Vam, da se vsi mi že danes veselimo na Vas in da bomo storili vse, da Vam bo bivanje v Pragi čim najprijetnejše.«

Centrala »Svobode«

Ljubljana, poštni predal 290.

Prvi sestanek novoizvoljenih obratnih zaupnikov v Mariboru

V nedeljo, dne 25. febr., se je vršil prvi sestanek novoizvoljenih obratnih zaupnikov v Mariboru. Sestanka se je udeležilo 153 zaupnic in zaupnikov oz. namestnikov, precejšnje število pa jih je moralo žal izostati, ker so bili zadržani.

Na sestanku so poročali ss. dr. Reisman, Vidovič in Jelen o socialnopolitični zakonodaji, o nalogah zaupnika pri intervencijah itd.

Zaupnice in zaupniki so pazno sledili izvajanjem referentov ter sklenili, da bodo posvetili vso pažnjo delavstvu, ki jim je poverilo težko in odgovorno nalogo, da ga zastopajo in branijo pred izkoriščanjem. Posvetili pa bodo tudi posebno pažnjo organizaciji, ker le s pomočjo organizacije in delavskega tiska bodo lahko uspešno vršili svojo nalogo.

Sestanek je v vsakem oziru lepo uspel, v kratkem se bo vršil nov sestanek, na katerem se bodo obravnavala pereča vprašanja delavstva v obratih.

Maribor

Občni zbor mariborske podružnice „Svobode“

28. februarja se je v dvorani Delavske zbornice vršil dobro obiskan občni zbor mariborske podružnice »Svobode«. Občni zbor je pokazal, da je »Svoboda« zlasti v zadnjem letu zelo lepo napredovala in bila zelo aktivna v delu. Pevski odsek ima mešani in moški zbor in je nastopil na vseh prosvetnih večerih in še nekaterih drugih delavskih prireditvami z delavskimi pesmimi. Lansko leto se je ustanovil dramski odsek, ki ima kar dva študija: za drame in za recitacijski zbor; nastopil je doslej na Marxovi in Cankarjevi proslavi in na prosvetnih večerih. Tudi sportni odsek zmeraj lepše napreduje; poleg nogometa goji tudi zimski sport in šah. Razveseljivo pa je zlasti kulturno delo podružnice, ki je priredila od zadnjega občnega zbora 13 predavanj s področja marksizma, vzgoje, naravoslovja in zdravstva, dalje 4 prosvetne večere in 5 diskusijskih večerov. O smernicah novega dela je govoril s. Teplý; sklenilo se je napraviti vse, da se število članstva pomnoži; zato se bo ustanovila institucija kulturnih zaupnikov po fabrikah.

Pri volitvah izvoljeni odbor se je konstituiral sledeče: predsednik Presl Štefan, podpredsednik Teplý Bogo, tajnica I. Lipoglavšek Tončka, tajnik II. Selinšek Milivoj, blagajnica I. Gregorčič Fani, blagajnik II. Angleitner Zmago, gospodar I. Dokl Konrad, gospodar II. Duh Janko; odborniki: Gradišnik Anton, Stupan Bogomir, Lorger Simon, Ošlak Josip. Nadzorstvo: dr. Jelenc Gojmir, Eržen Viktor, Petejan Josip; namestniki nadzorstva: Karner Edo in Tanc Anton.

Krajevni medstrokovni odbor v Mariboru

sklicuje za nedeljo, dne 11. marca t. l., ob 9. uri dopoldne svoj

redni letni občni zbor

ki se bo vršil v dvorani Delavske zbornice z običajnim dnevnim redom.

Dolžnost vseh zaupnikov svobodnih strokovnih organizacij je, da se občnega zbora polnoštevilno udeleže.

Odbor.

Odbor za pomoč avstrijskim beguncem se tem potom iskreno zahvaljuje vsem darovalcem za prispevke, ki jih je doslej v ta namen sprejel. Istočasno se naprošajo vsi, ki so voljni kaj prispevati, da izročajo darove izključno le osebam, ki se izkažejo z nabiralno polo »Krajevnega medstrokovnega odbora« ali pa pri upravi »Delavske Politike«, Ruška cesta 5, in tajništvu »Svobodnih strokovnih organizacij«, Sodna ulica 9/II.

Podružnica »Svoboda« Maribor priredi v sredo, dne 7. marca, ob 20. uri v dvorani »Delavske zbornice«, Maribor, Sodna ulica 9/II., predavanje, in sicer »Teorija dednosti in vzgoja«. Predavala bo s. Milica Stupanova. Pridite v polnem številu.

Zveza delavskih žen in deklet, podružnica Maribor, poziva svoje članice, da se polnoštevilno udeleže predavanja, ki ga priredi podružnica »Svobode«. Ker je snov zelo aktualna tudi za žene, je dolžnost vsake članice, da se predavanja udeleži in da privede tudi znanke in prijateljice s seboj.

Občni zbor Glasbenega društva žel. del. in uslužbencev. Minulo nedeljo se je vršil občni zbor glasbenega društva žel. del. in uslužb. v Mariboru. Kakor vsako leto, so bili tudi to pot gornji prostori hotela »Orel« popolnoma napolnjeni. Predsednik društva s. Slomšek je podal uvodoma kratko poročilo o društvenem delovanju v minulem letu, nakar so sledila poročila ostalih funkcionarjev, in sicer: tajniško poročilo je podal s. Lorger, blagajniško s. Gradišnik, za kontrolo pa je poročal s. Smasek. Po podelitvi razrešnice je bil na predlog s. Kokola in dodatni predlog s. Gakšeka izvoljen novi odbor, ki ga tvorijo razen enega odbornika člani dosedanjega odbora. V imenu krajevnega medstrokovnega odbora je občni zbor pozdravil s. Jelen, ki je zlasti podčrtal, da kljub izrednim časom, v katerih se nahajamo, društvo napreduje, kar je bilo najbolje razvidno iz poročil funkcionarjev. Po zaključku občnega zbora se je vršila prosta zabava, na kateri je pridno svirala godba. Višek navdušenja pa je dosegla točka, ko je godba zaigrala pod osebnim vodstvom g. Schönherrja njegovo novo skladbo »Jugoslovanska rapsodija«. Skladatelju so navzoči priredili burne ovacije. — Zborovanje in zabava sta potekla v najlepšem redu in harmoniji.

»Právo Lidu«, osrednji organ češkoslovaške socialnodemokratične stranke v Pragi, se dobiva sedaj tudi v kavarni »Central«. To je menda edini socialnodemokratični list iz inozemstva, ki ga imajo mariborske kavarne. Opozarjamo sodruge in sodružice, da čitajo »Právo Lidu«, ki je izborno urejevan dnevnik in nam je dobrodošel zlasti sedaj, ko so že tudi vsi avstrijski nemški listi uniformirani po Dollfussu. Češke razmere nas pa še posebej zanimajo vsled prijateljskih vez z našo državo in med našo in češko socialno demokracijo. Oni, ki bodo šli julija na Delavsko olimpiado v Prago, bodo našli v listu razne zanimivosti in informacije, da bodo z večjim užitkom in koristjo prebili slavnostne dneve v Pragi. Češčina ne dela težave nobenemu Slovencu. Čitajte najprej manjše politične notice, ki so Vam vsebinsko znane iz drugih listov, pa boste kmalu razumeli tudi daljše članke.

Proračun mariborske mestne občine je finančno ministrstvo brez izprememb v celoti potrdilo.

Dr. Franjo Janković, šef-zdravnik pri mariborski ekspozituri OUZD, je v petek, 2. februarja nenadoma umrl za srčno kapjo in je bil v nedeljo ob obilni udeležbi občinstva in javnih zastopstev na Pobrežju pokopan. Rodom je bil iz Nove cerkve pri Vitanju, kjer njegov 90 letni oče še živi. Po političnem prepričanju je pripadal bivši Slovenski ljudski stranki, ki jo je leta 1920 zastopal tudi v vladi kot minister.

Mariborska glavna carinarnica je v mesecu februarju prejela na carini na izvoženo blago 19.241.25 Din, na uvoženo blago pa 4,671.643.50 Din, skupaj 4,690.884.75 dinarjev.

Drava je zadnje dni zopet narasla in obstoji nevarnost, da bodo morali dela pri gradnji mostu na Mariborski otok za nekaj časa prekiniti.

Občinski reveži, za katere je mestna občina plačevala oskrbnino v hiralnicah v Ptuju, v Vojniku, Muretincih in celo v Leibnitzu, so se te dni vrnili v svoje rodno mesto, v povečano mestno oskrbnišnico v Slovenski ulici.

Licitacija prodaje pomij, kosti in ostalih odpadkov hrane, so bo vršila 5. marca dopoldne pri poveljstvu podčastniške šole v Mariboru.

Za zakupnike lovov in prodajalce divjačine. 3% davek na poslovni promet se mora plačevati tudi od divjačine, ki se prodaja za javno potrošnjo. Davek mora plačati zakupnik lova. Mesar ali trgovec, ki prodaja divjačino, mora obvestiti o nakupu davčno upravo in navesti točen naslov zakupnika lova, od katerega je divjačino kupil.

Milan Polovič

Trbovlje, 28. februarja 1934.

Sodruga Milana Poloviča ni več med nami. V nedeljo zjutraj se je bliskovito razširila po Trbovljah vest, da je preminul po daljši bolezni v rudniški bolnici naš sodrug, Svobodaš in zadružnik Milan Polovič. Milan Polovič je bil eden od prvih pionirjev socijalističnega kulturnega dela v Trbovljah. Leta 1911. je bil soustanovitelj tedanjega delavskega kulturnega društva »Vzajemnost«. Udejstvoval se je na polju dramatike, kjer je pri neštetih nastopih na odru uspešno nastopal. Kot pevec je začel prvi zbirati in formirati pevska društva, kjer se je dolgo dobo let udejstvoval pri pevskih odsekih »Svobode«. Marsikateri sedanji član »Svobode« se spominja sodruga Milana, kako ga je vodil na izlete in izprehode, ker se je tudi kot vodja naraščaja »Svobode« uprav po očetovsko udejstvoval. Bil je dolga leta član Zveze Rudarjev Jugoslavije in je bil tudi večkrat na odgovornih mestih kot odbornik. Njegovi nasveti in odkrit značaj je bil v težkih časih, ki ga je rudarsko delavstvo preživljalo in ga preživlja, kakor balzam na proletarske rane. Bil je zaupnik II. skupine nad 10 let. Nešteto je bilo slučajev, kjer je s svojim neustrašenim nastopom, s svojim nasvetom koristil svojemu sodelavcu in splošnosti. Globoko je pojmoval važnost delavskega zadružništva, zato je tudi na tem polju bil izredno delaven. Bil je zvest član bivše Socijalistične stranke Jugoslavije in je kot strankin funkcijonar vselej pravilno razumel naloge socijalizma.

Bil je sodrug, vzgojitelj in borec za delavske pravice.

Da je imel Milan Polovič tako širok krog znancev in prijateljev, kakršnega ima malokdo, je bilo razvidno iz udeležbe na pogrebu, ki se je vršil v torek, dne 27. februarja. Da se sodruga in borca za delavstvo primerno počasti, je bil položen na mrtvaški oder v pevski sobi »Svobode« v Delavskem domu. Dan in noč so se neštevilne sodružice in sodrugi, kakor tudi ostali znanci in prijatelji poslavljali od njega. Že več ur pred določenim časom so se začele zbirati nepregledne množice na dvorišču Delavskega doma in ob glavni cesti. Pred odhodom od Delavskega doma so združeni pevski zbori »Svoboda« Trbovlje, »Svoboda I« in »Svoboda II« iz Hrastnika, pevski zbor »Svobode« Zagorje in pevski zbor »Zarje« Trbovlje, svojemu dragemu sodrugu in pevcu zapeli za zadnji pozdrav.

Sprevoda, ki se ga je udeležilo nad 2000 ljudi, v Trbovljah še najbrž ni bilo. Spredaj so korakali nešteti znanci, potem razvita zastava »Svobode« s črnim florom. Za zastavo člani in članice »Svobode«. Za njim korporativno članice »Zveze delavskih žen in deklet«. Potem so korakala vsa pevska društva »Svobode« in za pevci Delavska godba. Pred krsto so nosili številne vence z rdečimi in črnimi trakovi, med katerimi se je nahajal tudi lep venec, ki ga je svojemu zvestemu delavcu podarilo obratno vodstvo zunanjega obrata. Ob krsti so šli sodrugi v rudarskem kroju. Za krsto ožji sorodniki in vsi nameščenci zunanjega obrata z obratnim vodstvom na čelu. Za njimi predstavniki načelstva zadruge »Delavski Dom«, načelstva II. skupine rudarske zadruge, zastopniki svobodne strokovne organizacije Zveze Rudarjev Jugoslavije iz Trbovelj, Zagorja in Hrastnika kakor tudi zastopniki zadruge rudarjev iz Hrastnika. Za njimi so se vrstile nepregledne množice žen in deklet.

Na grobu je govoril v imenu delavskih kulturnih, gospodarskih in strokovnih organizacij s. Jurij Arh, združeni pevski zbori so ponovno zapeli in Delavska godba je zaigrala žalostinko.

Sodruga Milana ni več med nami. Ali on živi v naših srcih dalje. Njegov cilj v življenju, je tudi naš cilj. Naša največja dolžnost je, da izpolnimo njegovo oporoko.

Trbovlje

Narodna godba in naši čevljarji. Iz obrtniških vrst smo prejeli: Dopisnik »Jutra« iz Trbovelj pravi, da Narodna godba ni igrala za Bato, da bi mu delala reklamo, ampak zato, da so godbeniki nekaj zaslužili. Čevljarski mojstri pa trdijo, da je bil propagandni obhod z godbo po Trbovljah organiziran celo na ta način, da je godba igrala pred hišami, v katerih so čevljarske delavnice, medtem ko so najeti otroci z letaki v rokah vdirali v delavnice in molili mojstrom ter pomočnikom Bata reklamne

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

letake pod nos. Čudno je, da so godbeniki sedaj naenkrat potrebni zaslužka. Na Novega leta dan so imeli priliko, si nekaj zaslužiti, toda igrali so samo gotovim osebam. Stranke pa, ki so že v naprej pripravile darila za godbenike, so zaman čakale na njihov prihod. To je ljudi tako razburilo, da so kazali za godbeniki denar, rekoč: »Če letos nismo bili vredni, da bi zaigrali, potem pa vas drugo leto tudi ni treba!« Med prebivalstvom so že novoletni dogodki izzvali živalne komentarje. Ljudje pravijo, da so darila enih najbrž več vredna kot drugih. Še hujše negodovanje pa je med obrtniki radi reklamne muzike za Bato.

Družinska tragedija. Dne 27. februarja zvečer se je zgodila v Trbovljah žalostna tragedija rudarske družine. Rudar, oče štirih otrok, je prerezal z britvijo vrat svoji ženi, da je nesrečnica v kratkem izkrvavela. Sam si je tudi v samomorilnem namenu prerezal vrat, vendar pa rana ni nevarna. Pognal se je še iz visokega nadstropja na tla in obležal nezavesten. Mrtvo ženo so sosedje položili na mrtvaški oder, on se zdravi v rudniški bolnici. Pravijo, da je bil vzrok pretresljivega dejanja ljubosumnje. Vsa javnost sočustvuje z otroci.

Preminul je v sredo, dne 28. februarja, s. Sirš po daljši in težki bolezni. Bil je član Z. R. J., dober sodrug in sodelavec. Pogreb se je vršil dne 2. marca ob številni udeležbi znancev in prijateljev, posebno pa sodrugov članov Zveze Rudarjev Jugoslavije. Kot zvestega sodruga ga ohranimo v trajnem spominu.

Ptuj

Nadaljevanje predavanja o zaščiti delavstva. V četrtek, dne 8. marca t. l., bo s. dr. Avg. Reisman iz Maribora zopet predaval ob pol 20. uri zvečer v prostorih »Svobode« o zakonih, ki ščitijo delavstvo. Predavanje je vsakomur dostopno.

Delavstvo se zanima za občino. Pri zadnji občinski seji minuli četrtek so naši sodrugi zelo številno obiskali galerijo občinske dvorane ter z največjim zanimanjem sledili razpravljanju o občinskem gospodarstvu. Posebno so naši sodrugi strmeli nad velikansko izgubo Din 250.000, ki jih je občina utrpela s svojim avtobusnim podjetjem. Delavci zlasti ne morejo uvideti, čemu se naj takšne izgube krijejo ravno s tem, da se tako strašno znižujejo delavske mezde.

Spet smrt občinskega delavca. Po manj kot enoletni službi pri mestni občini je umrl dne 3. t. m. na posledicah operacije pred dvema mescema s. Šmigoc. Imenovani je bil, kot smo lani poročali, vsled izčrpanja moči v tovarni Pirich odpuščen.

Smrt sodruga. V petek, dne 2. marca 1934, je bil pokopan s. Svenšek, ki je umrl na posledicah nezgode, ki se je pripetila pri mestni parni žagi dne 31. junarja in o kateri smo že na tem mestu poročali. Kdo je kriv smrti s. Svenšeka? To vprašanje bomo stavili, dokler ne dobimo zadovoljivega odgovora.

Podružnica »Svoboda« je imela 3. marca zvečer ob 8. uri občni zbor. Novi odbor si je tudi nadel nalogo, da bo pokret zopet oživel, ker zadnje leto je bilo podružnici onemogočeno skoro vsako delo.

Ruše

Ruško delavstvo za avstrijske begunce. Kakor vselej so se ruški delavci tudi to pot skoraj prvi odzvali apelu odbora za pomoč avstrijskim beguncem v Mariboru in darovali vsoto Din 2050.— v ta namen. Požrtvovalnim sodrugom iskrena hvala. Posnemajte.

Vabilo na prvi

REDNI OBČNI ZBOR

Konzumne zadruge za Ljubljano in okolico r. z. z o. z.,

Ljubljana, Medvedova cesta 36,

ki se bo vršil **v četrtek, dne 15. marca 1934 ob pol 8. uri zvečer v spodnjih prostorih Zadružnega doma v Šiški, Žibertova ulica št. 27.**

Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo načelstva. 3. Predložitev bilance. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Čitanje revizijskega poročila. 6. Volitev načelstva. 7. Volitev nadzorstva. 8. Razno.

Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeleži.

Nadzorstvo. **Načelstvo.**

Delavski pravni svetovalec

Mezde so tudi v posredovalnem postopku rubljive

Čl. 9. in 10. uredbe o posr. post.

Z uredbo o posredovalnem postopku z dne 4. januarja 1934 je lahko predlagal dolžnik, ki je zašel v težave, posebno posredovalno postopanje zaradi ureditve njegovih dolgov. Dokler traja takšno posredovalno postopanje, se zoper dolžnika ne smejo dovoliti ne izvršbe, ne zavarovanje. Že tekoče izvršbe se utsavijo do konca postopanja. To postopanje posredovanja med dolžnikom in upniki traja najdalje 9 mesecev.

Zgodilo se je, da je šel v posredovalno postopanje obrtnik, ki je bil dolžan pomočniku mezdo in je potem ni hotel plačati, čeprav je bil že obsojen pri sodišču. Pomočnik je radi tega obrtnika rubil. Sodišče pa je predlog pomočnika za izvršbo odklonilo, češ, da je obrtnik v posredovalnem postopanju in se vsled tega izvršba proti njemu pred potekom 9 mesecev ne more dovoliti.

Ta odlok sodišča pa je bil zgrešen in se je zato pomočnik pritožil na okrožno sodišče, ki je pritožbi tudi ogodilo in dovolilo izvršbo za iztirjanje mezde proti obrtniku. Po čl. 10 uredbe o posredovalnem postopku točka 3 so namreč plače in mezde vseh, ki so zaposleni v tožnikovem obrtu, ali v gospodinjstvu, izvzete iz zaščite posredovalnega postopanja. Za takšne terjatve se smejo dovoliti izvršbe zoper dolžnika kljub posredovalnemu postopanju.

Ravno tako se lahko uvede rubež kljub posredovalnemu postopanju dolžnika tudi za terjatve in zahteve za vzdrževanje, to je terjatve nezakonskih otrok ali žen napram možu in podobno.

Med tem pa je bilo posredovalno postopanje sploh ukinjeno in se novo ne more predlagati ter se lahko okoristijo z istim le oni dolžniki, ki so predlagali postopanje do decembra 1933.

Proračun občine Studenci—Radvanje

Pred dvemi tedni se je vršila v občinski posvetovalnici, pod predsedstvom župana s. Kaloha, proračunska seja, za katero je vladalo med občani veliko zanimanje.

Novoizvoljena občinska uprava je posvetila svojo pažnjo vprašanju brezposelnosti. Občini primanjkuje sredstev za izvršitev velikih javnih del, tembolj pa mora kot delavska občina skrbeti za žrtve brezposelnosti, ki jih tudi pri nas ne manjka. Poseben odsek je napravil načrt za ustanovitev bednostnega fonda občine Studenci, v katerega se bodo stekali dohodki iz davščine na dohodke. Od mesečnega dohodka Din 700.— bo treba plačati v bednostni fond Din 1.— in od vsakih nadaljnih 100.— Din še po 1.— Din mesečno. Občinska uprava računa, da bo na ta način zbrala vsoto Din 100.000.— in da bo s tem denarjem v času najhujšega pomanjkanja dela in najhujše bede nudila skromen zaslužek 250 brezposelnim. Ako se ji bo posrečilo izvesti ta načrt, bo s tem storjeno precejšnje socialno delo.

Pri glasovanju o proračunu je bila sklenjena doklada na direktne davke s 50 odst., osovraženi kuluk pa vsled neenotnega izvajanja odpade.

Občinski proračun (skupno s šolskim proračunum in ubožnim skladom) izkazuje Din 715.289.— izdatkov in prav toliko dohodkov. Zaradi novega bednostnega fonda je povišan od lanskih še ločenih obč. proračunov za 24 odst., kar je z ozirom na reorganizacijo po novem obč. zakonu potrebno. Saj so posli komasirane občine ogromno narasli, kar z znosljivostjo preobremenjenega prebivalstva ni v skladu. Zato so postavke rezultat neštetih sej vseh odsekov, ki so vedno imeli pred seboj padajočo plačilno tendenco in vstavili le najpotrebnejše, kar občini s 7000 prebivalci v predmestju pripada.

Osebni izdatki znašajo Din 64.400, kar je v primeri z drugimi občinami minimalno. Med materijalnimi izdatki izkazujejo: javna razsvetljava 16.000 Din, poleg tega je določenih za elektrifikacijo Radvanje in podaljšanja omrežja za cestno razsvetljavo v Sp. in Zg. Radvanju in Novi vasi, deloma tudi v Studencih, skupno 30.000 Din. S tem dobi v let. letu cestno razsvetljavo edina dosedaj »temna postojanka« v okolici Radvanje! Šolska postavka je razmeroma visoka: Studenci (deška, dekliška šola in otroški vrtec) 114.107 Din, Radvanje (mešana) 104.722 Din. Za sokolsko in šol. igrališči v Radvanju je votiranih 5000 Din. Za sok. dr. 2200.—, za gasilce 4000 Din, Ljudska univerza 2000, Protituberkulozna liga 500, Rdeči križ 1500, Olepševalno društvo 500, vzdrževanje cest 73.000, kmetijstvo 4670, socialno skrbstvo 116.647 Din (ubožni sklad 41.700 Din), trgovina in obrt 3000 Din, odplačilo dolga (t. j. 285.000 Din) znaša 87.000 Din.

Med dohodki je na prvem mestu 50-odstotna doklada na davke, kar da 179.235 Din, dalje se bo pobirala obč. trošarina v Studencih kakor dosedaj, v Radvanju pa se nekatere trošarine in takse izenačijo s Studenci. Užitnina za goveda 24 Din, pod 1 letom 12 Din, za prašiče 14 Din.

Za zagotovitev sprejema v članstvo občine znaša taksa 750 Din, za plesne prireditve 50 Din, za gledališke predstave 20 Din, za dirke 100 Din, za stavbena dovoljenja od vsake pridobljene stanovanjske sobe 50 Din. Za izdajo živ. potnega lista se plača 3 Din, za živinogled (manjše živ.) 3 Din, večje 8 Din, za živinski mesni ogled 4 Din. Taksa za pse znaša enotno za čuvaja Din 50, za druge Din 100. Dohodek od posestev je proračunan skupno za dohodke hiš in gramoznic z 102.712 Din.

Proračun je bil sprejet z 28 glasovi proti 2. Pritožbe zoper proračun v zakonitem roku ni bilo vložene nobene.

Proračun bo podlaga za konstruktivno vsestransko delo in je — po izjavi fin. referenta obč. odb. g. Vranca — dokument življenske sposobnosti velike komasirane predmestne občine, kateri je pri najmanjši obremenitvi zasiguran gospodarsko-kulturni razmah. Naloga pristojnih činiteljev pa je, da prizadevanje okolice čimbolj podprejo.

Beseda naših viničarjev

Uspešno delo strokovne organizacije zavednih viničarjev. Potek občnega zbora.

O strokovni organizaciji naših viničarjev čitamo le redkokdaj v naših listih. Toda reči moramo, da je ta organizacija izredno delavna in da lahko služi za vzgled marsikateri drugi strokovni organizaciji našega delavstva. Raztreseni po širni mariborski okolici stoje naši viničarji po svojih zaupnikih v tesni zvezi s svojo organizacijo in njenim vodstvom, ki odlično skrbi za zaščito interesov teh najbolj izrabljanih proletarcev na deželi.

V nedeljo, dne 18. februarja, je obdržala organizacija svoj redni občni zbor v Košakih, katerega se je udeležilo veliko število članstva od blizu in daleč, iz Slovenskih goric in tja doli do pod Pohorja.

Občni zbor je otvoril s. **Ulbl Ivan,** ki je obenem podal tudi nad vse zanimivo poročilo o delu organizacije v preteklem letu. Naštel je vse intervencije v sporih med organiziranimi viničarji in njihovimi gospodarji, ki se najraje sploh ne drže viničarskega reda in se mora viničar radi tega navadno boriti pred viničarskimi komisijami zato, da dobi, kar mu po zakonu pripada. Zastopstvo v takih komisijah je važno in organizacija je prav zadovoljna, da je v osebi predsednika našla tako vnetega in tudi dobrega zagovornika viničarskih interesov, ki je v preteklem letu dosegel lepo število ugodnih rešitev spornih zadev v prid viničarske raje. Za s. Ulblom je podal poročilo še blagajnik s. **Hajnc.** Številke kažejo, da je organizacija kljub rednemu izplačevanju deloma prav visokih podpor aktivna, ker člani precej redno vrše svoje članske dolžnosti. Zato je občni zbor tem rajši pritrdil predlogu nadzorstva, v katerega imenu je poročal s. **Škerbot,** da se izreče odboru zahvala za njegovo delo.

Pri volitvah novega odbora so bili izvoljeni ti-le sodrugi in sodružice: Predsednik: **Ulbl** Ivan, nam. **Žunko** Anton (Počehova); zapisnikarica **Ledinek** Julijana, nam. **Škerbot** Pavel (Bezena); blagajnik: **Hajnc** Leopold (Rošpoh), nam. **Fak** Ignac, Rošpoh); odborniki: **Hart** Peter (Rošpoh), **Kopič** France (Dol. Počehova) in **Vicman** Franc (Dol. Počehova).

Pri nadaljni točki dnevnega reda je poročal s. **Eržen** o splošnih gospodarskih in socialnih prilikah s posebnim ozirom na kmečki proletarijat, pri čemer je posebno podčrtal ozko povezanost interesov industrijskega in podeželskega proletarijata.

Za zaključek je še povzel besedo s. Ulbl, ki je naštel nekatere posebno očitne krivice, ki se gode viničarjem. Tam, kjer ni pogodbe, počenjajo gospodarji z viničarji kar se jim zljubi. Zlasti na zimo se skušajo viničarjev iznebiti. Je precej slučajev, ko gospodar v najhujši zimi sname na viničariji vrata in okna s tečajev in jih odnese, da bi na ta način spravil viničarja iz hiše. Gospodarja ne gane, da ogroža s tem zdravje otrok in odraslih, vsled pomanjkanja že itak izčrpanih ljudi. Ako viničar v najhujši zimi vzame kakšno poleno gospodarjevih drv, ali pa porabi za kurjavo kakšno trohnelo deblo že posekanega drevesa, potem sledi največkrat prijava proti viničarju radi »tatvine«, čeprav si je vzel drva le za kurjavo, da bi mu družina ne zmrznila. Radi take »tatvine« sme gospodar viničarja odpustiti in ga more po preteku 8 dni deložirati. Sedanji viničarski red je zelo pomanjkljiv. Ne garantira viničarju ne drv, ne krave in koncem konca sme viničar ob prekinitvi službenega razmerja vzeti seboj samo to, kar je pripeljal, ako pa ima več, mora pustiti gospodarju. Pa tudi s tem viničarskim redom gospodarji niso zadovoljni, temveč ga sabotirajo. Ako že dobi viničar od gospodarja kakšno kravo, potem jo je navadno samo rep in rogovi. Viničarji pa bodo morali zahtevati, da se bo s pogodbo zajamčilo, da bodo dobili na en oral vinograda vsai eno kravo, bodisi od gospodarja ali pa, da jo bodo smeli imeti sami. Treba bo skrbeti zato, da bodo prestale šikane, ki gredo tako daleč, da gospodar prepoveduje viničarju, da bi smel peči kruh v hiši. Zgodi se često, da gospodar pregovori viničarja, ki se ga hoče iznebiti na prostovoljno razdružitev službenega razmerja. Ko se je viničar izselil, pa gre gospodar, da se nad njim maščuje, k novemu službodajalcu, kjer hoče viničar vstopiti, ter mu zagrozi, da ga bo ovadil, ako viničarja sprejme, sklicujoč se na to, da razveza službenega razmerja pri viničarjih sme uslediti samo dvakrat letno. Viničar si mora največkrat na svojem skromnem zemljišču sam oskrbeti posevke, gospodar mu ne da niti toliko časa, da bi mogel zemljišče obdelati. Zlasti slabe so viničarske plače. Gospodarji se sklicujejo na nizke vinske cene. Ko pa je bilo vino po Din 12, pa tudi niso plačevali viničarjem višjih mezd. Preprečiti bi bilo tudi treba, da bi ljudje, ki so v državni službi, bili obenem nameščeni kot viničarji na viničarijah s poldrugim oralom vinograda. Take viničarije bi morale biti rezervirane za stare viničarje, ki nimajo otrok in morajo sami obdelovati vinograd. Sploh bo treba zahtevati, da bo vsak viničar imel strokovno usposobljenost. Opozarjal je nadalje na novi občinski zakon, ki omogoča, da tudi viničar lahko dobi zdravnika in zdravila na račun občine. Za tekoče leto se napoveduje revizija viničarskega reda, in bo treba, da se viničarji nanjo dobro pripravijo.

S tem je bil občni zbor končan in viničarji so se zadovoljni razhajali.

Potek občnega zbora je zadovoljil tako člane kakor tudi predstavnike organizacije, ki so videli, da članstvo razumeva delo, ki ga vrše. Občni zbor je v svrho očuvanja prostovoljne organizacijske discipline med drugim tudi sklenil izključiti eno članico, ki je s svojim delom škodovala ugledu organizacije.

Zavednim viničarjem vse priznanje v njihovem boju za obstanek!

Jesenice

Beležka kronista. Pritožbo zoper sklep obč. odbora z dne 25. 10. 1933 glede odsekov, ki je bila vložena 23. 11. 1933 po dr. Štempiharju, je okrajno načelstvo v Radovljici z odločbo z dne 24. 2. t. l., št. 2330/1, zavrnilo, češ, da je bila prepozno vložena. Iz razlogov posnemamo, da je bil izpodbijani sklep glasom spisom priloženega potrdila občine Jesenice razglašen na občinskem domu v času od 26. 10. 1933 do 4. 11. 1933. Rok za pritožbo je tedaj tekel najdalje do 15. 11. 1933, vsled česar je pritožba dospela za osem dni prepozno. —

Razno

Družbo tihotapcev so poljske oblasti odkrile na nemško-poljski meji. Z njimi je bila v zvezi neka uradnica pri obmejnem revizijskem uradu, ki je omogočila, da so tihotapci, med njimi več žensk, v razmeroma kratkem času vtihotapili iz Nemčije na Poljsko 4200 kilogramov saharina.

Čuden filantrop. V Freeboldu (New Jersey, U. S. A.) je pred kratkim umrl nek premožen čudak, ki je tamošnji otroški bolnici v svoji oporoki zapustil 100.000 dolarjev s pripombo, naj se iz tega denarja nabavlja bolnim otrokom sladoled kolikor ga hočejo. Otroci bodo gotovo blagoslavljali svojega dobrotnika in marsikateri bo radi sladoleda hotel zboleti in iti v bolnico.

Iz Zedinjenih držav v Ameriki. Predsednik Roosevelt zahteva pooblastilo od kongresa za nadaljevanje svoje gospodarske politike. — V Zedinjenih državah se snuje nova kmetiška stranka.

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9

Vsi letni naročniki **„Radiowelt“** dobe **zastonj**

14 karatno originalno amerikansko

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon,** (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev.**

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio“ welt“. Naroča se Administration der „Radiowelt“ Wien I, Pestalozzigasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in lepo urejene poučne tehnične članke.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru. — Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru.